

Lesscenario: hoofdpersoon in je eigen verhaal

Doelgroep	derde graad lager en eerste graad secundair onderwijs B-stroom
Betekenisvolle schrijftaak (onderwerp + doel + lezer)	De leerlingen schrijven een fantasieverhaal waarin ze zelf het hoofdpersoon zijn, voor het verhalenboek van de klas. Ze schrijven een verhaal om leeftijdsgenoten te amuseren. Via het verhalenboek van de klas kunnen ze elkaars verhalen lezen. Eventueel kunnen ze hun verhalenboek ook uitwisselen met dat van een andere klas.
Teksttype	een verhaal
Taalbeschouwelijke focus	leestekens: aanhalingstekens in de directe rede
Aanpak taalbeschouwing	● verbetering oefentekst ● gefocuste revisie ● modeltekst met highlights ● taalbeschouwelijke oefening ○ interactionele feedback ● leerlingvoorbeelden
Differentiatie taalbeschouwing	↘ leestekens aan het einde van de zin: punt, vraagteken, uitroepeteken ↗ andere leestekens binnen de zin: dubbelpunt, komma
Doelen	● De leerlingen schrijven een verhaal voor leeftijdsgenoten, rekening houdend met de kenmerken van het teksttype. ● De leerlingen verzorgen hun tekst, met bijzondere aandacht voor leestekens. ● De leerlingen kunnen het schrijfproces met aandacht en doorzettingsvermogen doorlopen en beleven schrijfplezier. ● De leerlingen kunnen gerichte feedback geven aan elkaar. De relevante minimumdoelen vind je in de concordantietabel op de website.
Beginsituatie	De leerlingen hebben al heel wat verhalen gehoord en gelezen, en ook al enkele keren zelf een verhaal geschreven. De tekstenmerken van verhalen en de IMS-structuur (inleiding–midden–slot) zijn daarbij reeds aan bod gekomen. Verder zijn de leerlingen vertrouwd met strategisch schrijven. Ze weten ook hoe ze zinnen moeten afbakenen (al lukt dat in eigen teksten nog niet bij iedereen even goed), maar het gebruik van aanhalingstekens in de directe rede is nog moeilijk.
Overzicht lessenreeks	● Les 1: een verhaal bespreken en een eerste versie schrijven ● Les 2: feedbackronde en inzoomen op leestekens ● Les 3: een tweede versie schrijven
Vooraf	● Zoek of schrijf een aantal motiverende startfragmenten, aansluitend bij de interesses van je leerlingen. In de bijlagen vind je enkele voorbeelden. ● Voor les 3 is het extra motiverend als de leerlingen hun verhaal op de computer kunnen typen.

Les 1 > een verhaal bespreken en een eerste versie schrijven

Inleiding: motiveren en oriënteren

Ga met de leerlingen in gesprek over verhalen. Welk soort verhalen lezen ze graag? Grappige verhalen, droevige verhalen, spannende verhalen, griezelverhalen, avonturenverhalen? Waarom? En zouden zij zelf graag eens het hoofdpersonage zijn in een verhaal? Vandaag krijgen ze daartoe de kans.

Stel voor aan de leerlingen om zelf verhalen te schrijven om elkaar te amuseren. Die verhalen zullen gebundeld worden in 'Het grote verhalenboek van de klas'. Zo kan iedereen van de klas nadien alle verhalen lezen.

Een *betekenisvolle schrijftaak* heeft een duidelijk schrijfdoel, een uitdagend en boeiend onderwerp en een concrete ontvanger.

Daarvoor wil je hun eerst nog enkele tips meegeven. In de volgende lesfase bespreek je enkele verhalen die door leerlingen geschreven werden, om de tekstkenmerken op te frissen.

Lesfase 1: inzoomen op het teksttype – klassikaal

Deel enkele verhalen van leerlingen uit (zoals de verhalen in *bijlage 1*). Geef de leerlingen even de tijd om de verhalen te lezen en de bijbehorende opdracht uit te voeren, in overleg met hun buur.

Bespreek met de leerlingen:

- Welk van beide verhalen is het aangenaamst om te lezen? Waarom?
- Welk van beide verhalen kunnen ze zich als lezer het beste voorstellen? Hoe komt dat? (Het verhaal van een danser(es) is het meest uitgewerkt. Deze leerling beschrijft een belangrijk moment gedetailleerd. Ze beschrijft in geuren en kleuren wat het hoofdpersonage doet, denkt en zegt. Zo kan je je als lezer beter inleven.)
- Hoe geven beide leerlingen in hun verhaal duidelijk aan wat een personage letterlijk zegt? (met aanhalingstekens, eventueel markeren ze die zinnen)
- Welke tip zouden ze deze twee leerlingen geven om hun verhaal te verrijken?
- Wat zijn dus belangrijke *tekstkenmerken* van een verhaal (met een ik-figuur als hoofdpersonage)?

Noteer belangrijke aandachtspunten op het bord. Zij vormen de *succescriteria* bij deze schrijfopdracht. Laat ook de leerlingen de succescriteria noteren (in hun schrijfschrift).

Voorbeeld

De inhoud van mijn verhaal is duidelijk en volledig:

- > inleiding: situering en sfeerschepping (5W1H-vragen): waar is het hoofdpersonage, de ik-figuur? Wanneer? Waarom? Met wie? (Er komen minimaal twee personages in mijn verhaal voor.)
- > midden: er gebeurt iets belangrijks: wat gebeurt er precies? Wat doet, denkt en zegt de

ik-figuur?

➤ slot: hoe loopt het verhaal af?

Mijn verhaal bevat

➤ een aantrekkelijke titel

➤ goed afgebakende zinnen: met vooraan een hoofdletter en een leesteken aan het einde

Lesfase 2: voorbereiden en eerste versie schrijven

Nu de tekstkenmerken zijn opgefrist en de succescriteria duidelijk zijn, kom je nog eens terug op de schrijfopdracht: de leerlingen mogen een verhaal schrijven waarin ze zelf het hoofdpersonage zijn, vanuit een ik-verteller. Als die verhalen helemaal klaar zijn (dus na de tweede versie), zullen ze gebundeld worden in een verhalenboek dat iedereen van de klas mag lezen.

De leerlingen lezen een aantal inspirerende startfragmenten (*zoals de voorbeelden in bijlage 2*), waaruit ze hun favoriete fragment kiezen om een vervolg op te schrijven.

Samenwerkend leren: geef de leerlingen even tijd om met hun buur te brainstormen en ideeën uit te wisselen. Die ideeën kunnen ze voor zichzelf kort noteren in een webschema.

Differentiatie:

- Leerlingen kunnen kiezen of ze individueel een verhaal willen schrijven of samen met een klasgenoot. In het tweede geval bevat hun verhaal twee hoofdpersonages.
- Leerlingen met veel inspiratie hoeven de startfragmenten niet te gebruiken. Zij mogen zelf een volledig verhaal verzinnen waarin zij het hoofdpersonage zijn.

Vervolgens beginnen de leerlingen aan hun eerste versie (in hun schrijfschrift). Leg blitzbezoekjes af terwijl ze aan het schrijven zijn, en ondersteun waar nodig. Stel denkstimulerende vragen en geef voedende **feedback** vanuit het standpunt van de onwetende, geïnteresseerde lezer.

- Is wat de leerling schrijft begrijpelijk?
- Heeft het verhaal een logische opbouw?
- Beantwoordt het verhaal aan de succescriteria?
- Wat waardeert je aan het verhaal?
- Hoe kan de leerling zijn verhaal (nog) verrijken?

Geef de leerlingen voldoende tijd om hun eerste versie te schrijven en na te lezen.

Leerlingen die sneller klaar zijn, kunnen een medeleerling ondersteunen of vrij lezen.

Na deze les kan je de eerste versies opvragen om na te lezen en na te gaan welke leerlingen veel en welke leerlingen weinig problemen ondervinden met leestekens. Kies ook een geschikte leerlingtekst om tijdens de volgende les klassikaal te bespreken vanuit de succescriteria. Kies daarvoor een gemiddelde tekst waarin al heel wat sterke elementen aanwezig zijn en die tegelijk ook enkele interessante vragen kan oproepen.

Les 2 > feedbackronde en inzoomen op leestekens

Lesfase 3: inhoudelijke feedback geven – klassikaal

Vertel de leerlingen dat je de eerste versies van hun verhalen met aandacht en plezier gelezen hebt. Zo dadelijk zullen ze hun verhalen in duo's met elkaar bespreken en elkaar **feedback** geven om hun verhalen (nog) begrijpelijker en rijker te maken. Daarbij is het belangrijk om aandachtig naar het verhaal van hun medeleerling te luisteren en goed mee te lezen, om zich in te leven in het verhaal van hun medeleerling, en vragen ter verduidelijking te stellen. Stel voor om dat samen even te oefenen aan de hand van een verhaal van iemand uit de klas.

Toon het verhaal van een leerling (een gemiddelde tekst) via het smartboard, uit je waardering voor het verhaal, en lees het vervolgens rustig en met oprechte interesse voor, terwijl de leerlingen meelezen.

Bespreek met de leerlingen:

- Wat vinden ze al sterk aan deze eerste versie? Wat vinden ze een grappig of spannend stukje, of een leuke zin?
- Wat kunnen ze zich als lezer goed voorstellen? Hoe komt dat?
- Wat zouden ze als lezer graag nog meer willen weten?
- Wat is misschien een beetje verwarrend of onduidelijk? Hoe zou dat anders geformuleerd kunnen worden? (Laat hen concrete suggesties geven.)
- Hebben ze misschien nog een tip om het verhaal begrijpelijker en rijker te maken?

Neem ook de succescriteria er opnieuw even bij.

Lesfase 4: inhoudelijke feedback geven – in duo's

De leerlingen lezen in duo's elkaars verhalen: de schrijver leest zijn eigen verhaal hardop, terwijl de feedbacker geïnteresseerd luistert en meeleest. Daarna geeft de feedbacker de schrijver **feedback** vanuit het perspectief van de geïnteresseerde lezer en vanuit de succescriteria. De schrijver noteert zelf de gekregen feedback bij zijn eigen verhaal, om die in de tweede versie (in les 3) te kunnen verwerken. Vervolgens wisselen de rollen om.

Ga ondertussen zelf ook rond en ondersteun waar nodig.

Lesfase 5: inzoomen op leestekens – klassikaal

Focus in deze fase op het gebruik van aanhalingstekens in de directe rede: laat de leerlingen eerst twee **modeltekstjes met highlights** met elkaar vergelijken (*zoals de voorbeelden in bijlage 3*).

Bespreek met de leerlingen:

- Welke verschillen tussen beide stukjes verhaal merken ze op?
- Wat is het effect van het gebruik van de directe en indirecte rede op de lezer? (Persoonlijk antwoord. Bij de directe rede voel je je als lezer meestal meer betrokken bij de actie.)
- Welke voorkeur hebben de leerlingen? (Als schrijver kan je kiezen welke rede je gebruikt. De directe rede is, op het vlak van leestekens, vaak moeilijker voor leerlingen. Toch gebruiken ze die graag in actiegerichte verhalen om hun verhaal levendiger te maken.)

Lesfase 6: inzoomen op leestekens – individueel en in duo's

De leerlingen maken enkele oefeningen:

- **Taalbeschouwelijke oefening:** de leerlingen zetten zinnen in de indirecte rede om in de directe rede, waarbij ze aanhalingstekens moeten gebruiken (zoals het voorbeeld in *bijlage 4*).
- **Verbetering oefentekst:** de leerlingen voegen leestekens toe in stukjes verhalen van leerlingen (zoals de voorbeelden in *bijlage 4*).
- **Leerlingvoorbeelden:** de leerlingen maken in duo's een gepast stukje van hun eigen verhaal actiegerichter, levendiger door een stukje dialoog toe te voegen of door wat er al staat in de indirecte rede om te zetten in de directe rede (zoals in de taalbeschouwelijke oefening). Daarvoor moeten ze aanhalingstekens gebruiken.

Leerlingvoorbeelden: dit betekent dat je tekstmateriaal (zinnen, stukjes tekst) van je eigen leerlingen gebruikt als oefenmateriaal voor taalbeschouwing.

Differentiatie: (*bijlage 5*)

- Je kan de leerlingen extra uitdagen door stil te staan bij de functie en het gebruik van leestekens binnen een zin: komma en dubbelpunt.
- Wijs leerlingen op hoofdletters en eindleestekens (punt, vraagteken, uitroepetekens) om hun zinnen correct af te bakenen.

Ga ondertussen rond en ondersteun waar nodig.

Les 3 > een tweede versie schrijven

Lesfase 6: tweede versie schrijven

De leerlingen schrijven een tweede versie van hun verhaal, waarin ze de gekregen feedback zo goed mogelijk proberen te verwerken. Die tweede versie mogen ze op de computer maken. Ze kunnen hun schrijfmaatje daarbij om hulp vragen.

Ga zelf rond tijdens het schrijven en ondersteun waar nodig.

Als de leerlingen klaar zijn, lezen ze in duo's hun verhaal nog eens aan elkaar voor of laten ze elkaar hun verhaal lezen. Dat is leuk en vormt tegelijk ook een laatste controle.

Gefocuste revisie: de leerlingen geven elkaar in duo's feedback over het gebruik van leestekens in hun verhaal.

Gefocuste revisie betekent dat je leerlingen een tekst laat reviseren op basis van een beperkt aantal vragen of opdrachten die focussen op één of enkele tekstaspecten.

- Begint elke zin met een hoofdletter en eindigt elke zin met een leesteken?
- Staat wat een personage letterlijk zegt tussen aanhalingstekens?

Afronding

Sta met de leerlingen even stil bij het eindproduct en het schrijfproces: zijn de leerlingen trots op hun eigen verhaal? Zouden ze wat er in hun verhaal gebeurt graag echt meemaken of toch liever niet? Hoe verliep het schrijven? Heeft de gekregen feedback hen vooruitgeholpen?

Maak met de leerlingen verdere afspraken over de afwerking van de verhalenbundel. Wie kan (en wil) daarin welke rol opnemen? Misschien willen enkele leerlingen de eindredactie op zich nemen (nalezen, volgorde bepalen, inhoudstafel maken), willen anderen de cover voor hun rekening nemen, en zijn er ook leerlingen die graag een illustratie maken bij een verhaal.

Als het verhalenboek helemaal klaar is, krijgt het een ereplaats in de klas.

Andere mogelijkheden:

- *Doelgroep:* in een gelijkaardige les voor leerlingen van de A-stroom gebruik je best complexere (leerling)verhalen als voorbeeld. Zo leg je de verwachtingen meteen wat hoger. Ook de oefeningen maak je uitdagender.
- *Doelpubliek:* de leerlingen schrijven een verhalenboek als cadeau voor een klasgenoot die lange tijd afwezig is.
- *Doelpubliek:* de leerlingen schrijven een verhalenboek voor een andere klasgroep.
- *Eindproduct:* in plaats van een verhalenboek te maken, lezen de leerlingen hun eigen verhalen aan elkaar voor tijdens de wekelijkse vertel- of leeskring.
- *Onderwerp:* de leerlingen schrijven een realistisch verhaal over een belangrijk moment uit hun eigen leven tot nu toe. Ze proberen daarin te beschrijven wat er gebeurde, wat daarbij ze voelden, dachten en zeiden.
- *Onderwerp:* de leerlingen maken kennis met de verhalen van Kamiel De Bruyne in 'Er was misschien eens' (1 en 2) en schrijven zelf gelijkaardige verhalen, waarbij de andere leerlingen moeten raden of het verhaal van de leerling (over zichzelf of over iemand uit zijn familie) waargebeurd is of verzonnen.
- *Onderwerp en doelpubliek:* de leerlingen schrijven een toekomstverhaal over zichzelf voor zichzelf. Ze bewaren dat verhaal om het later (bv. over 10 jaar) te lezen.
- *Taalbeschouwelijke focus:* op basis van eerdere schrijfproducten van je leerlingen en de veelvoorkomende onvolkomenheden daarin, kan je een andere taalbeschouwelijke focus kiezen, bv. tekststructuur.

Bijlage 1: verhalen van leerlingen

VERHAAL VAN EEN REIZIGER

Voor de zesde keer ben ik naar Brazilië geweest. Ondertussen heeft dat land bijna geen geheimen meer voor ons. Tenminste ... dat dachten we ... Maar toen we daar vorige week een trektocht maakten door de jungle, gebeurde er toch wel iets heel vreemds. Ik zal het je vertellen ...

Mijn vrienden en ik reisden naar Brazilië met het vliegtuig. Toen we aangekomen waren, wandelden we naar ons luxehotel. Daarna gingen we eten in het Grand Café, vervolgens gingen we slapen. Toen we eenmaal allemaal wakker waren, gingen we ontbijten. Toen we allemaal aan het tafeltje zaten, zei ik: "We kunnen niet de hele tijd lui in ons resort rondhangen. We moeten iets actiefs gaan doen."

Mijn vrienden vonden het een goed plan en dus begonnen we aan een trektocht door de jungle. Onderweg hoorden we veel dierengeluiden. Ik vond het heel spannend, want ik dacht even dat ik mijn vrienden kwijt was.

Gelukkig liep het goed af. 's Avonds gingen we chillen aan het zwembad van ons luxehotel.

VERHAAL VAN EEN DANSER(ES)

Eindelijk was het zover! De avond van ons optreden! Maanden al waren we aan het oefenen. Het zou een prachtige show worden! En ik ... ik mocht de hoofdrol dansen. De zaal was volledig uitverkocht! Spannend! Ik was er helemaal klaar voor. Maar toen ... Je raadt nooit wat er toen gebeurde! Ik zal het je vertellen ...

We zaten klaar in de kleedkamer en toen was het zover: de show begon. In het begin ging alles nog prima. Maar toen kwam het moeilijkste: de pirouette! Ik stond klaar en ging draaien, maar dan... Kraats, bam! Mijn pakje scheurde en ik viel op de grond! "Auw!", riep ik. Iedereen keek naar me en dat was beschamend. Ik werd helemaal rood, ik leek wel een tomaat!

Mijn lieve vriendin kwam meteen met een jas om mij te bedekken en ze hielp me overeind. Ze fluisterde: "Kom, we gaan naar de juf." Die was boos en zei dat ik het optreden verpest had. Ik was stil, ik zei geen woord. Ze hadden het dansoptreden meteen gestopt. Ik had pijn aan mijn enkel en durfde niet meer optreden.

Ook mijn ouders waren zeer teleurgesteld. Thuis ging in meteen naar mijn kamer. Ik dacht dat ik nooit meer buiten zou durven komen.

Naar: leerlingenteksten VBS De Boomgaard

Opdracht:

- Welk van beide verhalen kan je je als lezer het beste voorstellen? Hoe komt dat?
- Welke tip zou je deze leerlingen geven om hun verhaal te verrijken?

Bijlage 2: startfragmenten voor verhalen

VERHAAL VAN EEN REIZIGER <i>Voor de zesde keer ben ik naar Brazilië geweest. Ondertussen heeft dat land bijna geen geheimen meer voor ons. Tenminste ... dat dachten we ... Maar toen we daar vorige week een trektocht maakten door de jungle, gebeurde er toch wel iets heel vreemds. Ik zal het je vertellen ...</i>	VERHAAL VAN EEN DANSER(ES) <i>Eindelijk was het zover! De avond van ons optreden! Maanden al waren we aan het oefenen. Het zou een prachtige show worden! En ik ... ik mocht de hoofdrol dansen. De zaal was volledig uitverkocht! Spannend! Ik was er helemaal klaar voor. Maar toen ... Je raadt nooit wat er toen gebeurde! Ik zal het je vertellen ...</i>
VERHAAL VAN EEN DAPPERE LEERLING <i>Het was vrijdag. Dat betekende dat we turnen hadden. De hele klas stond klaar om naar de turnzaal te vertrekken. Niets bijzonders, zou je zo denken. Dat was toch elke vrijdag zo? Maar deze keer was het toch anders! Ik zal je vertellen wat er gebeurde ...</i>	VERHAAL VAN EEN GAMER <i>"Om 17 uur ben je online, hé!", riep Ali me nog na. "Ik zal er zijn!", antwoordde ik en ik fietste snel naar huis. We zouden weer samen Fortnite spelen. Dat doen we al het hele schooljaar. We zijn er dan ook heel goed in. Thuisgekomen maakte ik snel mijn huiswerk en at een boterham. Klokslag 17 uur zat ik aan mijn computer. Maar wat er toen gebeurde, is bijna niet te geloven! Ik zal het je vertellen ...</i>
VERHAAL VAN EEN ...	VERHAAL VAN EEN ...

Bron: KlasCement

Bijlage 3 – modeltekst met highlights

Fragment uit een verhaal van een reiziger

Om dit verhaal te vertellen moeten we bij het begin beginnen ...

Ik vroeg: “Mama, waar liggen mijn kousen?” “Die heb ik al ingepakt!”, riep mama van beneden. **“Komaan, doordoen! Over twee uur moeten we op het vliegtuig zitten!”** Mijn familie was gehaast. We gingen namelijk voor de zesde keer naar Brazilië. Maar zoals altijd moesten we lopen om het vliegtuig te halen. **Elke keer zeiden we: “Dit jaar gaan we op tijd zijn”,** maar dat was ons dus nog nooit gelukt en dat zou ons dit jaar ook niet lukken.

Om dit verhaal te vertellen moeten we bij het begin beginnen ...

Ik vroeg aan mama waar mijn kousen lagen. Van beneden **riep mama dat ze die al had ingepakt. Ze wilde dat we doordeden, want over twee uur moesten we op het vliegtuig zitten.** Mijn familie was gehaast. We gingen namelijk voor de zesde keer naar Brazilië. Maar zoals altijd moesten we lopen om het vliegtuig te halen. **Elke keer namen we ons voor om op tijd te zijn,** maar dat was ons dus nog nooit gelukt en dat zou ons dit jaar ook niet lukken.

Naar: leerlingenteksten VBS De Boomgaard

Fragment uit een verhaal van een dappere leerling

We kwamen aan bij de turnzaal en zagen allemaal grote vlammen. **“Brand!”, riepen we.** Daarna belde ik de brandweer. **De brandweer zei: “We hebben een ernstig ongeluk. We kunnen er dus niet op tijd zijn.”** Ik zal het wel zelf doen, dacht ik. Ik nam de rode brandblusser, ging naar binnen en begon te blussen. Maar ik zag niet goed door de felle rook. (...)

We kwamen aan bij de turnzaal en zagen allemaal grote vlammen. **We riepen dat het brandde.** Daarna belde ik de brandweer. **De brandweer zei dat ze een ernstig ongeluk hadden en er dus niet op tijd konden zijn.** Ik zal het wel zelf doen, dacht ik. Ik nam de rode brandblusser, ging naar binnen en begon te blussen. Maar ik zag niet goed door de felle rook. (...)

Naar: leerlingenteksten VBS De Boomgaard

Bijlage 4 – oefeningen

1. Taalbeschouwelijke oefening:

Zet de beschrijvende zinnen uit de eerste kolom in de tweede kolom in de directe rede. Met de directe rede geef je direct of letterlijk weer wat de persoon zegt. Wat de persoon precies zegt, zet je tussen aanhalingstekens. Kijk goed naar de voorbeeldzinnen.

Deze zinnen vertellen over wat de persoon zei. (<i>indirecte rede</i>)		Deze zinnen geven letterlijk weer wat de persoon zei. (<i>directe rede</i>)
Ali zei tegen mij dat ik heel goed <u>was</u> in Fortnite.	➡	Ali zei tegen mij: " <u>Jij bent</u> heel goed in Fortnite." OF " <u>Jij bent</u> heel goed in Fortnite", zei Ali tegen mij.
Hij zei dat wij aan een toernooi moesten meedoen.	➡	Hij zei: "
Ik antwoordde dat dat een heel goed idee was.	➡	Ik antwoordde:
Ali zei dat we nog één maand hadden om te oefenen.	➡	Ali
Of hij om 17 uur online kwam, vroeg ik aan Ali.	➡	"Kom vroeg ik aan Ali."
Ali antwoordde dat hij er zou zijn.	➡	"Ik
We zeiden tegen elkaar dat we dit toernooi konden winnen.	➡	"

2. Verbetering oefentekst: voeg in het onderstaande verhaaleinde van een leerling de ontbrekende leestekens (en hoofdletters) toe.

(...)

Ali kwam online ik zei het toernooi gaat zo beginnen. Er zijn heel veel goede spelers die meedoen aan het toernooi wij hebben al 15 kills er zijn nog maar 3 mensen over. Het wordt nu heel spannend. Wij kunnen dit winnen zei Ali nog 1 speler jaaa! roepen wij we hebben gewonnen ik kan het niet geloven wij hebben echt gewonnen!

Naar: leerlingenteksten VBS De Boomgaard

3. Verbetering oefentekst: voeg in het onderstaande stukje verhaal van een leerling de ontbrekende leestekens (en hoofdletters) toe.

(...)

Na drie uur wandelen was het tijd voor de lunch. Het was heel erg warm, dus ging mijn zus zich verfrissen onder de waterval. Plots schrok ik op Mijn zus riep heel luid Hannah Wat is er Zoë riep ik terug. Kom kijken riep Zoë. Ik rende snel naar daar en kon mijn ogen niet geloven. Ik zag een heel donkere grot Zoë pakte haar zaklamp en scheen naar binnen

Naar: leerlingenteksten VBS De Boomgaard

Bijlage 5 – differentiatieoefeningen

Leestekens binnen de zin: voeg in de onderstaande stukjes verhaal op de gepaste plaatsen een komma toe.

(...) Toen we in de turnzaal aankwamen zagen we dat het hoogspringen was. De meisjes gingen naar hun kleedkamer terwijl de jongens zich omkleedden in de grote turnzaal. Onze klas was klaar dus begonnen we met de moeilijke opwarming. (...)

(...) Daarna begon het hoogspringen. De laatste twee leerlingen die overbleven waren Viktor en Janne. Viktor haalde het niet maar Janne bleef met haar voet aan het touw hangen. Het touw hing aan een paal en de paal viel op Jannes hoofd. Meester Daan rende snel naar haar toe want hij zag dat Janne niet bewoog. (...)

(...) De zanderige grond begon te beven en we vielen in een diep gat. Gelukkig was niemand gewond geraakt maar toen we goed keken ontdekten we dat we in een groot doolhof zaten. Toen we eindelijk de uitgang hadden gevonden zagen we iemand die in het zwart gekleed was. Hij zag er heel vreemd uit. Was dit wel een mens? vroeg ik me bang af. (...)

(...) Ineens liep de man of het monster op mij af ik was super bang! Hij stopte pas met lopen toen hij vlak voor mijn neus stond. Ik keek om mij heen en zag nog meer van die monstermensen. Mijn hart klopte in mijn keel! Omdat ik zag dat ze mijn gezin te pakken hadden viel ik flauw van de schrik. Alles werd zwart ... (...)

Naar: leerlingenteksten VBS De Boomgaard

Binnen zinnen plaats je een komma:

- > tussen twee persoonsvormen
- > voor de nevenschikkende voegwoorden 'maar', 'want', 'dus' (voor 'en' meestal niet)
- > tussen twee nevengeschikte zinnen zonder voegwoord
- > voor voegwoorden als terwijl, dan, ...
- > ...

Leestekens aan het einde van de zin: zet een gepast leesteken aan het einde van de zinnen in de onderstaande stukjes verhaal. Dat kan een punt, vraagteken of uitroepetekens zijn.

(...) Weet je wat er toen gebeurde Hannah kon haar ogen niet geloven Zij en haar zus hadden een geheime grot ontdekt Plots zagen ze een licht dat hen bijna verblindde Ze wandelden langzaam, voetje voor voetje, dichterbij En toen zagen ze het: ze hadden een megagrote schat ontdekt Hannah en Zoë dansten en juichten van plezier Wie had dat verwacht
(...)

(...) Nu hadden ze genoeg geld Eindelijk kon Hannah konijnen kopen Haar zus had dringend nieuwe balletschoenen nodig Vier dagen later zaten er vijf konijnen in huis en had Zoë niet alleen nieuwe balletschoenen, maar een volledig nieuwe balletoutfit
(...)

(...) De zanderige grond begon te beven en we vielen in een diep gat Gelukkig was niemand gewond geraakt, maar toen we goed keken ontdekten we dat we in een groot doolhof zaten Toen we eindelijk de uitgang hadden gevonden, zagen we iemand die in het zwart gekleed was Hij zag er heel vreemd uit Was dit wel een mens
(...)

(...) Ineens liep de man of het monster op mij af Ik was super bang Hij stopte pas met lopen toen hij vlak voor mijn neus stond Ik keek om mij heen en zag nog meer van die monstermensen Mijn hart klopte in mijn keel Omdat ik zag dat ze mijn gezin te pakken hadden, viel ik flauw van de schrik Alles werd zwart
(...)

Naar: leerlingenteksten VBS De Boomgaard